

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

ПРОГРАМА
вступного випробування
з історії України
на навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти на базі
повної загальної середньої освіти за спеціальностями:
262 Правоохоронна діяльність, 053 Психологія

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування з історії України розроблено з урахуванням вимог Державного стандарту базової й повної середньої освіти (освітня галузь «Суспільствознавство»), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 24 від 14 січня 2004 р., Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2017 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 13 жовтня 2016 року № 1236, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 23 листопада 2016 року за № 1515/29645, Порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10 січня 2017 року № 25, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 січня 2017 року за № 118/29986, наказу Міністерства освіти і науки України від 20 березня 2023 № 318 «Про організацію та проведення у 2023 році національного мультипредметного тесту».

Програму випробування для вступників 2024 року складено на підставі діючої програми зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), що затверджена наказом Міністерства освіти і науки № 696 від 26 червня 2018 року.

Пропоновану Програму вступного випробування з історії України складено, враховуючи цілі, вимоги і зміст навчання історії в школі, закладені в Державному стандарті освіти та чинній програмі з історії України для 11-річної школи.

Програма випробування з «Історії України» містить програмний матеріал, що стосується історичних подій та понять другої половини XVI – початку XXI ст.

Програма складається з пояснювальної записки, змісту програми, критеріїв оцінки співбесіди та списку рекомендованої літератури.

Абітурієнти повинні знати:

- Якими були особливості розвитку українських земель у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст;
- Перебування українських земель у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.;
- Етапи національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.;
- Формування Козацька України наприкінці 50–80-х рр. XVII ст.;
- Якими ми особливості соціально-економічного, політичного та культурного розвитку українських земель наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.;
- Як відбувалась інкорпорація українських земель в другій половині XVIII ст. До Російської імперії;
- Якою була специфіка українських земель у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.;
- Ознаки національного відродження і культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.;
- Характерні риси перебування українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій в другій половині XIX ст.;
- Чому на початку XX ст. українська нація голосно заявила на весь світ про своє існування?
- Які вирішальні події I Світової війни відбулися в Україні?
- Чому Українська революція 1917 року стала початком формування Української держави?
- Чому в період між двома світовими війнами світ не був стабільний і безпечний без України?

- Чому Україна після воєнної поразки нацизму у II Світовій війні стала країною-засновницею ООН?
- Як українці боролися і зрештою здолали тоталітарний комуністичний режим?
- Чому відновлення незалежності України є подією світового значення?
- Чому українці обирають демократію та європейську перспективу розвитку?
- Чому Україна у війні за незалежність разом із усім цивілізованим світом обов'язково перемаже диктатуру?

Абітурієнти повинні вміти:

Аналізувати суспільні процеси, виходячи з передумов виникнення суспільних явищ, подій, відносин. Оцінювати суспільні явища з точки зору взаємодії історично зумовлених факторів завдяки застосуванню набутих знань з історії. Оцінювати події завдяки аналізу отриманої із різних джерел інформації. Аналізувати фактори, що впливають на тенденції розвитку суспільства з метою визначення позитивного або негативного їх впливу на суспільство та особистість. Використовувати історичні знання при аналізі та оцінці суспільних явищ з метою розуміння їх причин і наслідків. Оцінювати сутність подій через аналіз взаємодії суб'єктів завдяки використанню історичного досвіду.

Формувати уявлення про особливості формування української нації, боротьбу за національну державність, консолідацію українських земель в умовах радянського тоталітарного режиму, геополітичний вибір України.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Завдання вступного випробування – виявити рівень знань абітурієнта з навчальної дисципліни «Історія України» згідно з Програмою для середньої загальноосвітньої школи, рекомендованої Міністерством освіти і науки України на поточний навчальний рік.

1. Українські землі в другій половині XVI ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Братський рух. Реформаційний та контрреформаційний рухи в Україні. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1556-1561 р. – створення Пересопницького Євангелія;

1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Запорізької Січі;

1569 р. – Люблінський сейм (Люблінська унія). Утворення Речі Посполитої;

1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.

Персоналії:

Василь-Костянтин Острозький; Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров.

Поняття та терміни:

українська шляхта, українське козацтво, реєстрове козацтво, Запорізька Січ, козацька старшина, козацькі клейноди.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їх центри, терени Запорізької Січі, напрямки козацьких походів. Називати імена визначних козацьких ватажків, діячів культурно-церковного життя, митців; найзначніші твори літератури, пам'ятки архітектури, мистецтва періоду. Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, досягнення архітектури та образотворчого мистецтва, освіти

та книговидання; військово-політичну організацію козацтва, військове мистецтво козаків; становище православної церкви, діяльність видатних діячів періоду, єзуїтів, православних братств. Описувати визначні пам'ятки культури періоду. Визначати причини та наслідки Люблінської унії, перших козацьких повстань, утворення греко-католицької церкви; значення братського руху; вплив реформаційних та контрреформаційних рухів на культурно-громадське життя.

2. Українські землі в першій половині XVII ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти: зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії. Розвиток культури та освіти. Участь українського козацтва у Хотинській війні.

Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.

Дати:

1621 р. – Хотинська війна;

1637–1638 рр. – національно-визвольне повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні;

1632 – утворення Києво-Могилянської академії.

Персоналії:

Петро Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила.

Поняття та терміни:

греко-католицька церква, покаяння.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій періоду, співвідносити історичні події, діячів, пам'ятки культури з відповідною епохою. Називати видатних козацьких ватажків, діячів культурно-церковного життя, митців; видатні культурні пам'ятки. Позначати на картосхемі воеводства Речі Посполитої на українських землях та територіальні зміни, що відбулися, території, охоплені національно-визвольним рухом 20–30-х рр., місця розташування Запорізьких Січей-фортець, найважливіших подій. Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду. Характеризувати соціально-економічне та політичне становище українців, становище православної та греко-католицької церков, досягнення архітектури, образотворчого та музичного мистецтва, освіти та книговидання; діяльність видатних діячів періоду. Визначати наслідки Берестейської унії для церковного життя в Україні, участі козацтва у Хотинській війні, наслідки та значення козацьких повстань.

3. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

національно-визвольна війна українського народу.

Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.

Дати:

1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви;

1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору;

1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору;

1652 р. – Батозька битва;

1654 р. – укладення українсько-російського договору.

Персоналії:

Богдан Хмельницький, Іван Богун.

Поняття та терміни:

Національно-визвольна війна, Військо Запорізьке, Гетьманщина.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій вказаного періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Називати видатних діячів періоду. Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни. Описувати перебіг основних подій війни. Характеризувати діяльність Б. Хмельницького, відносини Гетьманщини з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-російського договору 1654 р.; зміни політичного та

економічного становища українців. Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Порівнювати наслідки та значення найважливіших битв Національно-визвольної війни.

4. Українські землі в 1660–1680-ті рр.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Ігнатовича (Многогрішного), І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Дати:

1659 р. – Конотопська битва;
1667 р. – Андрусівський договір;
1681 р. – Бахчисарайський мирний договір;
1686 р. – «Вічний мир».

Персоналії:

Іван Виговський, Павло Тетеря, Петро Дорошенко, Іван Брюховецький, Іван Сірко, Юрій Хмельницький, Дем'ян Ігнатович (Многогрішний), Іван Самойлович.

Поняття та терміни:

Руїна.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність основних подій вказаного періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Називати визначних діячів періоду. Позначати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Туреччини, Польщі. Характеризувати зовнішню та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя. Визначати причини та наслідки московсько-української війни 1658–1659 рр.; Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель. Порівнювати адміністративно-політичний устрій Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини.

5. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

гетьманування І. Мазепи. Національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи. Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду». Розвиток культури та освіти.

Дати:

1708–1709 рр. – національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи;
1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика.

Персоналії:

Іван Мазепа, Іван Скоропадський, Павло Полуботок, Данило Апостол, Пилип Орлик, Феофан Прокопович, Самійло Величко, Іван Щирський, Іван Руткович, Йов Кондзелевич, Семен Палій.

Поняття та терміни:

Малоросія, Малоросійська колегія, козацьке бароко, козацькі літописи.

Предметні уміння:

Називати імена значних діячів, культурних пам'яток цього періоду. Позначати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної України, території, що перебували під контролем Московії, місця важливих подій. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику І. Мазепи та інших гетьманів цього періоду, Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика; досягнення архітектури та образотворчого мистецтва, літератури та природничих наук. Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду, перебіг подій національно-визвольної акції гетьмана І. Мазепи. Визначати причини укладення українсько-

шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель; значення Києво-Могилянської академії в культурному житті.

6. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорізької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни у політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти та філософських ідей.

Дати:

1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства;

1768 р. – Коліївщина;

1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорізької Січі;

1783 р. – царський указ про закріпачення селян в Лівобережній та Слобідській Україні.

Персоналії:

Кирило Розумовський, Петро Калнишевський, Григорій Сковорода, Іван Григорович-Барський, Йоганн Пінзель, Яків Погребняк, Артем Ведель, Максим Березовський, Дмитро Бортнянський.

Поняття та терміни:

Нова (Підпільненська) Січ, Задунайська Січ, Коліївщина, паланка, зимівник.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок поділів Польщі, російсько-турецьких війн, території, охоплені національно-визвольним рухом на Правобережній і Західній Україні. Називати історичних діячів періоду. Характеризувати основні напрямки політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, суспільно-політичного, соціально-економічного та культурного розвитку Криму, територіально-адміністративного устрою та господарського життя Нової (Підпільненської) Січі; особливості розвитку та досягнення української культури, діяльність Києво-Могилянської академії. Описувати визначні пам'ятки культури цього періоду. Визначати причини гайдамацького та опришківського рухів, скасування гетьманства і ліквідації Запорізької Січі, наслідки ліквідації Запорізької Січі й Гетьманщини, поділів Польщі, приєднання земель Правобережної України та Криму до Росії; значення Запорізької Січі й Гетьманщини в історії України.

7. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Факти:

включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського і польського суспільних рухів. Повстання під проводом Устима Кармалюка. Київська козаччина.

Дати:

1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського;

грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку;

1846 - 1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.

Персоналії:

І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, М. Гулак, Т. Шевченко.

Поняття та терміни:

нація, національне відродження, національна ідея, декабристи, масонство.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Позначати на картосхемі українські землі у межах Російської імперії, території, охоплені повстанням У. Кармалюка, «Київською козаччиною». Називати історичних діячів

періоду. Характеризувати політику Російської імперії щодо України, початок національного відродження, форми соціального протесту українського населення, поширення на Україну російського і польського суспільних рухів, програмні засади діяльності Кирило-Мефодіївського братства, риси економічного розвитку, соціальних відносин. Визначати наслідки для України російсько-турецьких війн (1806–1812, 1828–1829) та російсько-французької війни 1812 року, причини та значення антикріпосницького руху Наддніпрянщини, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.

8. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР).

Дати:

1833-1837 рр. – діяльність «Руської трійці»;

1848 р. – скасування кріпосництва в Галичині.

Персоналії:

М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький, Л. Кобилиця.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Позначати на картосхемі українські землі у межах Австрійської імперії; території, охоплені повстанням під проводом Лук'яна Кобилиці. Називати історичних діячів цього періоду. Описувати перебіг національно-визвольного руху в Галичині під час революції 1848–1849 рр. в Австрії. Характеризувати політику Австрійської імперії щодо Західної України та її наслідки, зміст та наслідки реформ Марії Терезії та Йосифа II для економічного і суспільного життя Галичини, Буковини та Закарпаття, економічний розвиток, соціальні відносини на українських землях Австрійської імперії, початок національного відродження на західноукраїнських землях, форми соціального протесту населення. Визначати наслідки та значення подій 1848–1849 рр. для України, причини та значення антикріпосницького руху Західної України. Порівнювати соціально-економічний розвиток українських земель під владою Російської та Австрійської імперій.

9. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва.

Дати:

1805 р. – відкриття університету у Харкові;

1834 р. – відкриття університету в Києві.

Персоналії:

І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович, М. Остроградський, В. Каразін.

Предметні уміння:

Називати імена і твори видатних діячів культурного життя України, пам'ятки культури кінця XVIII – першої половини XIX ст. Позначати на картосхемі відкриті у першій половині XIX ст. університети. Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури цього періоду, основні ідеї творів, що заклали основи української літературної мови, музичного, образотворчого мистецтва, архітектури та творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців. Визначати умови та особливості розвитку культури наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.

10. Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

реформи 60-70-х років XIX ст. та процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Заснування і діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Вплив російського громадсько-політичного руху на Україну.

Дати:

1853-1856 рр. – Кримська війна;
1863 рр. – Валуєвський циркуляр;
1876 р. – Емський указ.

Персоналії:

В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.

Поняття та терміни:

земства, громадівство, братство тарасівців, «Чигиринська змова».

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Характеризувати риси соціально-економічного розвитку українських земель в складі Росії напередодні реформ 60-70-х років XIX ст., основний зміст реформ Олександра II 1860–1870-х років, особливості проведення реформ в Україні, суттєві зміни у соціальному складі населення Наддніпрянської України у другій половині XIX ст. та процеси модернізації, національний рух у Наддніпрянщині та національну політику Росії, основні погляди громадівців. Визначати наслідки промислового перевороту, скасування кріпосного права та інших реформ 60-70-х років XIX ст. для України, основні тенденції соціально-економічного розвитку Наддніпрянської України у другій половині XIX ст., причини появи та розвитку громадівського руху, напрямки розвитку і здобутки національно-визвольного руху Наддніпрянської України. Порівнювати особливості пореформеного соціально-економічного розвитку з дореформеним розвитком України, український національний рух у Наддніпрянщині у першій та другій половині XIX ст.

11. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії у другій половині XIX ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху і утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Дати:

1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»;
1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка (від 1892 р. – наукового товариства ім. Т. Шевченка);
1890 р. – створення Русько-української радикальної партії.

Персоналії:

Є. Левицький, І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський, М. Грушевський.

Поняття та терміни:

українофіли, москвофільство, народовці, партії.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Називати імена лідерів національно-визвольного руху Західної України. Характеризувати вплив аграрної реформи 1848 р. на розвиток економіки Західної України, риси соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., суттєві зміни у соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху: москвофілів та народовців; діяльність «Просвіт» та Наукового товариства ім. Т. Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині. Визначати причини трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху, особливості українського національного руху на Буковині та Закарпатті, роль і місце української греко-католицької церкви у піднесенні національного життя Західної України, напрямки діяльності і здобутки провідних діячів Західної України у визвольному русі другої половини XIX ст.

12. Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.

Факти, дати, історичні персоналії, поняття та терміни

Факти:

становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Розвиток науки. Розвиток нових напрямів культури. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Дати:

1865 р. – відкриття Новоросійського університету.

Персоналії:

І. Мечников, Д. Яворницький, І. Нечуй-Левицький, П. Мирний, Л. Українка, І. Франко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, А. Кримський, Д. Заболотний, М. Коцюбинський, В. Стефаник, М. Леонтович, С. Крушельницька.

Поняття:

професійний театр, реалізм, модернізм.

Предметні уміння:

Називати дати, імена і твори видатних діячів вітчизняної культури, пам'ятки культури другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини ХІХ – початку ХХ ст., розвиток музичного, образотворчого мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їхній вплив на розвиток культури. Визначати умови розвитку культури у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст., взаємозв'язок промислового перевороту з досягненнями в галузі науки та техніки, творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.

13. Україна в Першій світовій війні.

Факти: позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України в 1914 р. Початок російської адміністрації в Галичині. Перебіг воєнних дій на території України в 1915-1917 рр. Бойовий шлях Легіону Українських січових стрільців.

Дати:

Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування Легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України (СВУ);

Травень 1915 р. – створення «Загальної української ради» (ЗУР);

Персоналії: К. Левицький, О. Бобринський.

Поняття та терміни: Союз визволення України, Головна українська рада; Загальна українська рада.

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою, синхронізувати події у Наддніпрянській та Західній Україні. Позначати на картосхемі військові події на території України у 1914–1916 рр., бойовий шлях Легіону Українських січових стрільців. Характеризувати політичні плани і наміри ворогуючих держав щодо українських земель, процес організаційного оформлення українського руху на західноукраїнських землях, його цілі та напрямки діяльності, соціально-економічне та суспільно-політичне становище населення упродовж війни, динаміку змін в свідомості різних соціальних верств українського суспільства. Визначати значення дій Легіону Українських січових стрільців, соціально-економічні та політичні наслідки війни для українського суспільства. Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в умовах Першої світової війни.

14. Українська революція початку ХХ ст.

Факти: революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали УЦР, погляди самостійників. Політика УЦР в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Війна радянської Росії з Українською Народною Республікою. Проголошення незалежності УНР.

Дати:

Березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради;

Квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес;

Червень 1917 р. – Перший Універсал Центральної Ради;
Липень 1917 р. – Другий Універсал Центральної Ради, збройний виступ самостійників;

Листопад 1917 р. – Третій Універсал Центральної Ради, проголошення УНР;

Січень 1918 р. – Четвертий Універсал Центральної Ради.

Персоналії: М. Грушевський, М. Міхновський, С. Єфремов, В. Антонов-Овсієнко, Ю. Коцюбинський.

Поняття та терміни: автономізація, самостійники, універсали ЦР, Генеральний секретаріат, Народний секретаріат, українізація армії, регіональні «республіки».

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі Українську Народну Республіку, держави, що межували з УНР, напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з Радянською Росією, місця найбільших боїв. Характеризувати діяльність державних, громадських та політичних діячів в історії періоду, процес утворення Української Центральної Ради, формування адміністративних та представницьких органів місцевої влади, українських партій, їх програми, процес «українізації» частин російської армії, основні положення I, II, III та IV Універсалів УЦР, риси соціально-економічного становища, повсякденного життя, настроїв населення за часів революції. Описувати перебіг відносин УЦР з Тимчасовим урядом, перебіг та результати боротьби за владу в Києві в жовтні – листопаді 1917 р., перебіг першої війни радянської Росії з УНР. Визначати причини Української революції, її характер, місце різних політичних сил у подіях періоду; причини прийняття Універсалів УЦР, оцінювати їх історичне значення, наслідки оприлюднення та вплив Корніловського заколоту на події в Україні; місце і роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; Ультиматуму Раднаркому в політиці більшовиків щодо усунення УЦР; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР, здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі, у внутрішній і зовнішній політиці.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в умовах революції і громадянської війни.

15. Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918 – 1920).

Факти: Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу. Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною.

Прийняття Конституції УНР. Державний переворот та утворення Української Держави.

Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення ГСРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Дати:

січень (лютий) 1918 р. – Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу;

березень 1918 р. – відновлення влади УЦР в умовах окупації;

29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського;

14 листопада 1918 р. – утворення Директорії;

листопад 1918 р. – проголошення ЗУНР;

22 січня 1919 р. – Акт злуки 1919;

листопад 1918–листопад 1921 р. – друга радянсько-українська війна.

Персоналії: П. Скоропадський, К. Левицький, Д. Вітовський, Є. Петрушевич, С. Петлюра, В. Винниченко, Н. Махно.

Поняття та терміни: гетьманат, Директорія, Українська Галицька армія.

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі хід воєнних дій на території України в 1918-1921 рр. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії, ЗУНР, більшовиків, зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, культурне життя в Україні в умовах окупації та громадянської війни. Визначати причини гетьманського перевороту та падіння режиму гетьмана П. Скоропадського; розбіжності

між членами Директорії щодо її політичного курсу, обставини, що їх спричинили, та наслідки; причини і наслідки українсько-польської війни та підписання С. Петлюрою Варшавського договору; причини поразки національно-визвольних змагань українців (національно-демократичної революції в Україні), історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки). Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в умовах національно-визвольних змагань українців.

16. Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921 – 1928).

Факти: процес входження УСРР до складу СРСР. Голод в південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію.

Політика «коренізації» УСРР. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження в літературі та театрі. Утворення ВУАН. Боротьба з націонал-комунізмом.

Дати:

1921 – 1923 рр. – голод в Україні;

1923 – 1933 рр. – політика «українізації»;

1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію;

1927 р. – завершення відбудови сільського господарства, курс на колективізацію;

1928 р. – «Шахтинська справа».

Персоналії: Х. Раковський, Л. Каганович, О. Шумський, М. Скрипник, М. Хвильовий, Л. Курбас, М. Бойчук, О. Довженко.

Поняття та терміни: націонал-комунізм, «Плуг», «Гарт», ВАПЛІТЕ, українізація, автокефальна церква.

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі зміни у територіально-адміністративному устрої УСРР в 1921-1928 рр. Характеризувати основні заходи непу, процес стабілізації економічного і соціального життя в Україні зміст політики більшовиків щодо релігії та церкви в Україні, основні завдання культурно-освітньої роботи, яку проводили більшовики в 1920-х рр., основний зміст політики «українізації», особливості розвитку української культури у даний період. Порівнювати «воєнний комунізм» й неп в УСРР. Визначити результати й наслідки культурно-освітньої роботи більшовики в 1920-х рр., причини та наслідки українізації, її вплив на українську культуру й ментальність населення УСРР, вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні. Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в період непу.

17. Радянська модернізація України (1929 – 1938)

Факти: прояви процесу модернізації в радянській Україні. Зміна соціальної структури суспільства в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Монополізація духовного життя. Згортання українізації.

Дати:

1929 – 1938 рр. – період радянської модернізації в Україні;

1932 – 1933 рр. – Голодомор в Україні;

1934 – перенесення столиці України з Харкова до Києва;

1937 – завершення колективізації в Україні.

Персоналії: О. Стаханов, П. Постишев, С. Косіор, М. Скрипник.

Поняття та терміни: форсована індустріалізація, Стаханівський рух, колективізація, розкуркулення, «закон про п'ять колосків», голодомор, геноцид, репресії, «розстріляне відродження».

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані за часів модернізації. Характеризувати сутність та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації в Україні. Причини та наслідки Голодомору. Особливості суспільно-політичного та культурного життя періоду. Визначити причини та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, взаємозв'язок між різними складовими економічної політики сталінського режиму, причинно-наслідкові зв'язки між світовою

економічною кризою та економічною політикою СРСР в 1930-ті роки, зв'язки між радянською модернізацією і зміною соціальної структури українського радянського суспільства, масовими репресіями в Україні. Порівнювати політику непу та економічну політику 1930-х років.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в умовах радянської модернізації.

18. Західноукраїнські землі (1921-1938 рр.)

Факти: українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Українські суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя у 30-х роках.

Дати:

1929 р. – утворення ОУН;

1930 р. – польська «пацифікація» в Східній Галичині;

15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України.

Персоналії: Є. Коновалець, Д. Донцов, С. Бандера, А. Мельник, В. Липинський, А. Шептицький, А. Волошин.

Поняття та терміни: осадництво, пацифікація, русофільство, русинство, українофільство.

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Знаходити на карті території, які входили до складу Польщі, Румунії, Чехословаччини, та місця основних подій періоду. Описувати перебіг боротьби за незалежність Карпатської України. Характеризувати вплив міжнародної ситуації 1930-х рр. на становище західноукраїнських земель, політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 30-х роках. Визначати міжнародні чинники розподілу українських земель між іншими державами на початку 20-х рр. та їх наслідки для населення, причини та наслідки діяльності політичних сил в західноукраїнських землях у цей період. Аналізувати та оцінювати суперечливі явища на західноукраїнських землях (1921-1938 рр.).

19. Україна під час Другої світової війни (1939 –1945 рр.)

Факти: початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії і Північної Буковини до складу УРСР. Початок радянсько-німецької війни, окупація України. Встановлення окупаційного нацистського режиму. Розгортання діяльності радянських партизан та українського визвольного руху. Створення УПА. Визволення України. Український внесок до перемоги над нацизмом.

Дати:

17 вересня 1939 р. – Червона армія перейшла польський кордон;

15 листопада 1939 р. – Західну Україну включено до складу УРСР;

2 серпня 1940 р. – Бессарабію і Північну Буковину включено до складу УРСР;

30 червня 1941 р. – проголошення Акта про відновлення Української Держави;

6 листопада 1943 р. – визволення Києва;

9 травня 1945 р. – завершення радянсько-німецької війни.

Персоналії: М. Кирпонос, С. Ковпак, О. Федоров, А. Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич, О. Довженко, О. Теліга.

Поняття та терміни: депортація, план «Ост», Голокост, рух Опору, колаборація.

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР в результаті реалізації радянсько-німецьких договорів 1939 року; місця, пов'язані з початком та завершенням визволення України від німецьких загарбників, битв та військових операцій, окупаційні зони, на які була розділена Україна, території поширення та активних дій різних течій руху Опору. Описувати мобілізаційні заходи, процес окупації України, перебіг найважливіших військових подій 1941–1945 рр. Характеризувати зміст гітлерівського плану «Ост», нацистський «новий порядок» в Україні, діяльність радянських партизан та українського визвольного руху. Визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 року для українських земель; політики радянської новоприсоединених до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941 році, основні результати та наслідки

війни для України та українського народу, внесок українського народу у перемогу над Німеччиною та її союзниками.

Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в історії України під час Другої світової війни (1939–1945 рр.).

20. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – початку 1950-х років.

Факти: Україна – суб'єкт міжнародних відносин. Відбудова великих індустріальних об'єктів (Азовсталь, Дніпрогес, Запоріжсталь, шахт Донбасу). Розгортання ідеологічних кампаній. Голод в Україні 1946–1947 рр.

Дати:

квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН;

1946-1947 рр. – голод в Україні;

квітень-липень 1947 р. – операція «Вісла».

Персоналії: Д. Мануїльський, Р. Шухевич, О. Гончар, Й. Сліпий.

Поняття та терміни: операція «Вісла», «жданівщина», «космополітизм», «лисенківщина».

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України, території, на яких були відбудовані та новозбудовані промислові об'єкти. Характеризувати зовнішньополітичну діяльність УРСР у повоєнні роки та політику влади щодо економічного, соціально-політичного, релігійного, культурного та повсякденного життя населення у післявоєнні роки, зміст, методи проведення операції «Вісла», процеси радянзації на західноукраїнських землях. Визначати причини та наслідки проведення операції «Вісла», розгортання ідеологічних кампаній, голод в Україні, «саморозпуску» УГКЦ. Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в історії України періоду післявоєнної відбудови 1945 – початку 50-х років.

21. Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.)

Факти: зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Будівництво потужних індустріальних об'єктів. Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР у середині 1950-х–1960-х рр.: припинення масових репресій, політична реабілітація безвинно засуджених. Реформа управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», першої хвилі дисидентського руху наприкінці 1950-х – початку 1960-х рр.

Дати:

лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР.

1959 р. – створення за ініціативою Левка Лук'яненка Українська робітничо-селянська спілка.

1959-60 рр. – діяльність клубу творчої молоді «Сучасник» в Києві та в 1962 р. Клубу «Пролісок» у Львові.

Персоналії:

А. Горська, І. Драч, І. Дзюба, Л. Костенко, Л. Лук'яненко, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Симоненко, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: відлига, політична реабілітація, раднаргоспи, шістдесятники, дисидентство.

Предметні уміння:

Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Знаходити на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України, місця будівництва ГЕС, протесту робітників, розробки родовищ нафти і газу, видобуток вугілля та розвитку металургії, хімічної авіаційної промисловості, автомобілебудування. Характеризувати сутність процесу лібералізації, реформи управління економікою у середині 1950-х – 1960-х рр., здобутки та особливості розвитку культури усередині 1950-х – 1960-х рр., сутність опозиційного руху. Визначати причини виникнення і значення опозиційного руху, наслідки процесу лібералізації для українського суспільства, наслідки економічних реформ. Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.).

22. Україна у період загострення кризи радянської системи (середина 1960-х – початок 1980-х років)

Факти: здійснення економічних реформ у другій половині 1960-х років. Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Друга хвиля дисидентського руху. Політико-ідеологічне становище радянського ладу в Україні (середина 1960-х – початок 1980-х років). Конституція УРСР 1978 р.

Дати:

1965 р. – видання «Інтерналізм чи русифікація» Івана Драча;

1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.

Персоналії:

О. Бердник, П. Григоренко, Б. Горинь, М. Горинь, М. Литвин, В. Марченко, С. Параджанов, В. Романюк, М. Руденко, В. Стус, О. Тихий. С. Хмара, П. Шелест, В. Щербицький.

Поняття та терміни: «розвинутий соціалізм», «застій», номенклатура, дефіцит, урбанізація, «самвидав», правозахисник.

Предметні уміння:

Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Характеризувати основні вимоги дисидентського руху 1960-х – 1970-х років, явища у сфері культури, політику русифікації в освіті, науці, літературі та мистецтві. Визначати прояви політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, причини активізації опозиційного руху, здобутки та проблеми розвитку соціальної сфери. Аналізувати та оцінювати суперечливі явища періоду «застою» в Україні.

23. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України

Факти: антиалкогольна кампанія, Чорнобильська катастрофа. Загострення соціально-економічної кризи: запроваджено продаж товарів за картками споживача з купонами, зростання цін. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 80-х рр. XX ст.: загальноукраїнський страйк шахтарів, виникнення Народного Руху України (Народний рух України за перебудову), перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Здобуття Україною незалежності: прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет, Акт проголошення незалежності України, проведення референдуму та виборів Президента України.

Дати:

квітень 1985 р. – початок «перебудови»;

26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС;

вересень 1989 – виникнення Народного Руху України (Народний рух України за перебудову);

16 липня 1990 р. – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;

24 серпня 1991 р. – Верховна Рада УРСР прийняла Акт проголошення незалежності України;

1 грудня 1991 р. – референдум і вибори I президента України.

Персоналії: Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: інфляція, гласність, плюралізм.

Предметні уміння:

Прийняття ВР УРСР 24 серпня 1991 Акта проголошення незалежності України – визначна подія історії новітнього часу і завершення багатовікового періоду перебування українських земель у складі Росії. Називати імена історичних діячів цього періоду. Встановлювати хронологічну послідовність подій періоду, співвідносити історичні події з відповідною епохою. Позначати на картосхемі місце аварії на Чорнобильській АЕС. Характеризувати розгортання соціального та національного руху в Україні в умовах «перебудови», процес поступової втрати КПУ провідних позицій і впливу в суспільстві, процес утвердження незалежності України. Визначати основні риси поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, причини розпаду СРСР та його наслідки для державотворення в Україні. Аналізувати та оцінювати суперечливі явища в Україні під час розпаду Радянського Союзу і відродження незалежності України.

24. Творення нової України.

Факти: заснування Збройних сил України. Прийняття Конституції України. Прийняття державної символіки. Формування інституту громадянства та соціально-економічні реформи наприкінці XX ст. – на початку XXI ст.: приватизація засобів виробництва, лібералізація цін, грошова реформа, диференціація суспільства. Інтегрування України у світове співтовариство.

Дати:

6 грудня 1991 р. – заснування Збройних сил України;
липень 1994 р. – Л. Кучму обрано Президентом України;
5 грудня 1994 р. – підписання Будапештського меморандуму;
1995 р. – Україна стає членом Ради Європи;
28 червня 1996 р. – прийняття Конституції України;
Листопад – грудень 2004 р. – «Помаранчева революція» і президентство В. Ющенка.
2006 р. – прийняття Верховною Радою Закону «Про Голодомор 1932–1933 років в Україні»;
30 листопада 2013 – лютий 2014 р. – «Революція гідності» і президентство П. Порошенка;
2014 р. – російське збройне вторгнення в Крим, війна на Сході;
24 лютого 2022 р. – широкомасштабне вторгнення Росії в Україну;
23 червня 2022 р. – Україна отримала статус країни кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Персоналії: Л. Кучма, Р. Безсмертний, В. Ющенко, П. Порошенко, В. Зеленський.

Поняття та терміни: приватизація, поліетнічна держава.

Предметні уміння: Проголошення незалежності України 1991 р. Міжнародне визнання України. Процес врегулювання кордонів.

Особливості духовно-культурного відродження і формування нових ціннісно-світоглядних орієнтирів українського народу наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: труднощі подолання постколоніального синдрому.

Пошук місця України в глобальному світі на шляху прилучення до європейської та світової демократичної спільноти в умовах розширення ЄС і НАТО.

Програмні питання, що виносяться на випробування:

1. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині ХVІ ст.
2. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині ХVІІ ст.
3. Національно-визвольна війна українського народу середини ХVІІ ст.
4. Козацька Україна наприкінці 50–80-х рр. ХVІІ ст.
5. Українські землі наприкінці ХVІІ – в першій половині ХVІІІ ст.
6. Українські землі в другій половині ХVІІІ ст.
7. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці ХVІІІ – в першій половині ХІХ ст.
8. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці ХVІІІ – в першій половині ХІХ ст.
9. Культура України кінця ХVІІІ – першої половини ХІХ ст.
10. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині ХІХ ст.
11. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині ХІХ ст.
12. Криза Російської імперії та Українська національна революція.
13. Українські січові стрільці.
14. Утворення Української Центральної Ради та її діяльність.
15. Проголошення автономії України.
16. Проголошення Української Народної Республіки.
17. Перша російська збройна інтервенція (кінець 1917–весна 1918 рр.).
18. Бій під Крутами.
19. Брестський мир. Вступ німецьких та австро-угорських військ в Україну. Розпуск Центральної Ради.
20. Українська Держава гетьмана Павла Скоропадського.
21. Відродження та занепад УНР у період правління Директорії.
22. Національно-визвольна боротьба на західноукраїнських землях в 1918-1919 рр. Українська галицька армія.
23. Утворення ЗУНР. Українсько-польська війна 1918–1919 рр.
24. Акт злуки УНР і ЗУНР та його історичне значення.
25. Історичне значення, причини поразки та уроки української революції 1917–1921 рр.

26. Національна політика більшовиків в Україні в 20-х роках ХХ ст.
27. Вхідження України до складу СРСР.
28. Встановлення комуністичного режиму в Україні. Політика «воєнного комунізму».
29. Голод 1921-1923 рр. в Україні, його причини і наслідки.
30. Україна в роки нової економічної політики.
31. Національна політика більшовиків на українських землях у 20-30-ті роки.
32. Здійснення індустріалізації в Україні в 1930-ті роки. Утвердження тоталітарного режиму.
33. Запровадження антинародного колгоспного ладу в Україні.
34. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні: причини і наслідки.
35. Політичні репресії в Україні у 1930-х рр. ХХ ст.
36. Політика Польщі в Галичині та на Волині у 1920-30-х рр. ХХ ст.
37. Суспільно-політичний рух і національно-визвольна боротьба на західноукраїнських землях в період польської окупації (1920-1930-ті рр.). Діяльність політичних партій.
38. Створення та діяльність Організації українських націоналістів.
39. Становище українців Буковини між двома світовими війнами.
40. Українські землі під владою Чехословаччини.
41. Проголошення незалежності Карпатської України.
42. Західноукраїнські землі в системі радянсько-німецьких договорів 1939 р.
43. Масові репресії сталінського режиму на західноукраїнських землях в 1939-1941 рр.
44. Початок німецько-радянської війни. Встановлення фашистського окупаційного режиму в Україні.
45. «Акт проголошення відновлення Української держави» 30 червня 1941 р.
46. Створення Української повстанської армії (УПА).
47. Рух Опору проти фашистської окупації в Україні.
48. Діяльність ОУН-УПА в роки Другої світової війни.
49. Визволення України 1944-1945 рр.
50. Операція «Вісла». Продовження політичних репресій.
51. Труднощі післявоєнної відбудови в Україні. Голод 1946-1947 рр.
52. Соціально-економічні і політичні процеси в Західній Україні після Другої світової війни.
53. Українська наука і культура новітнього часу (до 1946 р.).
54. Ліквідація Української греко-католицької церкви.
55. Боротьба ОУН-УПА проти тоталітарного режиму після Другої світової війни.
56. Ідеологічний наступ комуністичного режиму в Україні після Другої світової війни (1945-1953 рр.).
57. Суспільно-політичне та економічне становище України в період хрущовської «відлиги».
58. Адміністративно-територіальні зміни. Вхідження Кримської області до складу України.
59. Культурницьке шістдесятництво в УРСР, його передумови і наслідки.
60. Наростання кризових явищ у соціально-економічному житті України в другій половині 1960-х – середині 80-х років.
61. Посилення реакції в політичному та національно культурному житті України в другій половині 1960-х – у середині 80-х років.
62. Український дисидентський та правозахисний рух 60-х – 70-х рр. ХХ ст.
63. Суперечливість «перебудовних» процесів в Україні.
64. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
65. Зростання суспільно-політичної активності населення України наприкінці 1980-х на початку 1990-х років. Виникнення нових політичних партій та рухів.
66. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р.

67. Від Декларації про державний суверенітет України до референдуму про її незалежність.
68. Міжнародне визнання України.
69. Україна в період утвердження національної державності.
70. Конституція України 1996 р.: розробка та прийняття.
71. Діяльність України на міжнародній арені після проголошення незалежності.
72. Політичний розвиток України в 1991–2017 рр.
73. Соціально-економічний розвиток України в 1991–2022 рр.
74. Українці в сучасному світі: тенденції розвитку діаспори.
75. Етнодемографічні зміни в Україні у ХХ ст.
76. Культура України початку ХХІ ст.
77. Українська національна символіка та її походження (герб, прапор, гімн).
78. Суспільно-політичне і культурне життя української діаспори.
79. Міжнародне становище України наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Україна та Європа.
80. Українсько-російські відносини на зламі ХХ–ХХІ ст.
81. Основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики в Україні в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
82. Передумови і наслідки «Помаранчевої революції» в Україні.
83. «Революція гідності» – причини, значення та наслідки.
84. Анексія Криму, гібридна війна на Донбасі та загострення російсько-українського конфлікту.
85. Основні напрямки співпраці між Україною та ЄС.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О. Д. Історія України : підручник. Київ : Академвидав, 2018. 704 с.
2. Власов В.С. Історія України (Вступ до історії). Київ: Генеза, 2018. 250 с.
3. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2018. 280 с.
4. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Київ: Генеза, 2017. 256 с.
5. Гісем О.В. Історія України. 10 клас. Рівень стандарту: Підручник для загальноосвіт. навч. закл. / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 256 с.
6. Історія України: Навч. посіб. / Ю.А.Мицик, О.Г.Бажан, В.С.Власов. Київ: «Києво-Могилянська академія», 2017. 595 с.
7. Козицький А. (під ред.) Історія України: посібник для 10-11 класів. Львів: Піраміда, 2015. 256 с.
8. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1914–1939): Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2015. 304 с.
9. Кульчицький С., Шаповал Ю. Історія України (1939–2001): Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2015. 320 с.
10. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016. 496 с.
11. Струкевич О.Л. Історія України. Підручник для 11 класу. Київ: Грамота, 2015. 320 с.
12. Сургай Г.Г., Слюсаренко А.Г., Гусев В.І. Новітня історія України (1900-2000): Підручник. Київ: Вища школа, 2015. 663 с.
13. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ: Генеза, 2012. 352 с.